

В. Г. Міщук, В. Б. Бойчук

Івано-Франківський національний медичний університет

Рівень гастрину в крові у хворих на гастроєзофагеальну рефлюксну хворобу та характер езофагеальних рефлюксів

Мета — вивчити рівень гастрину в сироватці крові у хворих на гастроєзофагеальну рефлюксну хворобу (ГЕРХ), залежність між його концентрацією, характером рефлюксату, тривалістю прийому інгібіторів протонної помпи.

Матеріали та методи. Обстежено 47 хворих із ерозивною формою ГЕРХ, серед них переважали чоловіки — 33 (70,2%). Усім хворим проведено ендоскопічне дослідження стравоходу, шлунка і дванадцятипалої кишки фіброєзофагогастродуоденоскопом, добове моніторування рН у нижньому відділі стравоходу за допомогою ацидогастрографа «аг-1рН-М» та визначення рівня гастрину в крові натще імуноферментним методом.

Результати. Встановлено зниження концентрації гастрину до $(2,2 \pm 0,39)$ пмоль/л у 48,9% хворих, підвищення до $(31,6 \pm 3,23)$ пмоль/л — у 27,7% та нормальні показники — у 23,4%. За допомогою методу оцінки відношення шансів виявлено переважання кислих рефлюксів з інтервалом рН 2,0—2,99 та 3,0—3,99 — відповідно $(23,4 \pm 2,4)$ та $(15,4 \pm 1,6)$ епізоду/добу при низькому вмісті гастрину в крові. Лужні рефлюкси з інтервалом рН 7,0—7,99, загальна кількість яких становила $(15,5 \pm 2,1)$ епізоду/добу, реєстрували при високому рівні гастрину (ВШ=2,6; $p=0,04$). Концентрація гастрину була підвищеною у 76,4% хворих з тривалістю захворювання понад 5 років.

Висновки. Різний рівень гастрину в сироватці крові може бути однією з причин появи кислих та лужних рефлюксів при ерозивній формі ГЕРХ.

Ключові слова: гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, гастрин, кислі і лужні гастроєзофагеальні рефлюкси.

Проблема гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби (ГЕРХ) є актуальною для сучасної медичної науки і практики, оскільки, за даними статистичних досліджень, проведених у різних країнах, її поширеність становить від 7 до 20% [8, 34]. В Україні на ГЕРХ хворіє 10—15% дорослого населення [1, 3]. ГЕРХ — це хронічне рецидивне захворювання, зумовлене спонтанними повторюваними ретроградними потрапляннями в нижній відділ стравоходу шлункового і/або дуоденального секрету, що призводить до пошкодження його слизової оболонки з появою характерних симптомів (печія, регургітація, біль за грудниною), розвитку запалення, ерозій, ускладнень [7]. Серед причин виникнення цієї недуги основними є порушення мотори-

ки травного каналу, кили стравохідного отвору діафрагми, харчові погіршеності (зловживання кавою, гострою їжею, фруктовими соками, алкоголем), малорухливий спосіб життя та ожиріння, стреси, тривалий прийом медикаментів (антихолінергічні препарати, антагоністи кальцію, β -адреноблокатори), куріння тощо [4, 14]. До безпосередніх патогенетичних механізмів появи рефлюксів і розвитку езофагіту належать недостатність замикального механізму кардії, погіршення стравохідного кліренсу, зниження резистентності слизової оболонки нижньої частини стравоходу [1, 15, 24, 26]. При цьому недостатність замикального механізму кардії може бути як відносною, так і абсолютною, до останньої нерідко призводить інтенсивне скорочення ант-рального відділу шлунка, що може спричинити дуоденогастральний рефлюкс.

На тонус нижнього стравохідного сфінктера впливають низка гастроінтестинальних гормонів, зокрема вазоінтестинальний пептид, гастрин, глюкагон, соматостатин, секретин, енкефаліни [2, 32]. Так, гастрин його підвищує, а внутрішньовенне введення секретину, навпаки, знижує. На думку S. E. Attwodetal [18], зниження тонусу нижнього стравохідного сфінктера також може бути зумовлене порушенням чутливості гастринових рецепторів до гастрину як на периферії, так і у центральній нервовій системі. В слизовій оболонці антрального відділу шлунка 90 % гастрину представлені формою, яка містить 17 амінокислот (G-17). Рівень G-17, котрий є найпотужнішим стимулятором секреції хлористоводневої кислоти, може змінюватися залежно від рівня шлункової секреції (підвищуватися при її зниженні і знижуватися при зростанні) [22] та опосередковано відображувати функціональні можливості антрального відділу шлунка [11, 29, 30]. Атрофія слизової оболонки цієї ділянки (втрата G-клітин) призводить до порушення механізму зворотного зв'язку з кислотопродукцією [31, 33].

Дослідження рівня гастрину в крові хворих на ГЕРХ неоднорідні та суперечливі. Так, за даними D. Chourasia та співавт. [20], у цих хворих базальний рівень гастрину знижений, що супроводжується гіперсекрецією хлористоводневої кислоти та є прогностичним чинником ризику ерозивного езофагіту. Тенденцію до зростання вмісту G-17 при ускладнених ГЕРХ (розвиток стравоходу Барретта) встановили P. Sipponen та співавт. [30]. Підвищення концентрації гастрину в сироватці крові при езофагіті I та II ступеня за класифікацією Basset у хворих на ГЕРХ виявили M. T. Єфендієва та співавт. [6]. При неерозивній формі ГЕРХ також відзначено високий рівень гастрину [10]. Зростання його концентрації в крові хворих на ГЕРХ у поєднанні з хронічним обструктивним захворюванням легень (ХОЗЛ) діагностували Я. М. Вахрушев, Є. Ш. Шаверська [5] та висловили припущення про можливу участь цього гормону у ремоделюванні бронхів унаслідок проліферативної дії [12]. Ю. М. Степанов та Арбі Мохамед установили підвищення рівня гастрину в крові лише у хворих на рефрактерну до медикаментозної терапії форму ГЕРХ із супутньою інфекцією *Helicobacter pylori* [13]. Вивчення вмісту гастрину в сироватці крові з метою диференційної діагностики різних форм ГЕРХ не виявило різниці залежно від вираженості ураження слизової оболонки нижньої третини стравоходу [27]. Таким чином, нині відсутня єдина думка щодо рівня гастрину при ГЕРХ

та його ролі у розвитку патологічних змін слизової нижньої третини стравоходу.

Доцільність подальшого вивчення концентрації гастрину при ГЕРХ зумовлена також тим, що тривале використання інгібіторів протонної помпи (ІПП) підвищує плазмовий рівень гастрину-17 у середньому у 2–5 разів залежно від дози, тривалості прийому та класу ІПП. Зокрема, лансопразол і пантопразол максимально стимулювали продукцію гастрину та були більш ефективними у лікуванні ГЕРХ [9]. На думку L. Agreus [17], тривале застосування ІПП посилює трофічний вплив гастрину на слизову оболонку тіла шлунка, наслідком чого є підвищення концентрації пепсиногенів у плазмі крові та гіпертрофія парієтальних клітин. Гіперплазію ентерохромафінних клітин при тривалому прийомі ІПП також відзначив A. H. Poulsen [28]. Дослідження G. Brunner [19] щодо оцінки безпечності та ефективності безперервної підтримувальної терапії пантопразолом протягом 15 років у 142 пацієнтів з кислотозалежними захворюваннями підтвердили його високу ефективність, добру переносність, при цьому рівень гастрину у сироватці збільшився з базової лінії до помірних значень. Кількість ентерохромафінних клітин у слизовій оболонці шлунка у цих хворих помірно збільшувалася протягом перших трьох років, залишаючись стабільною надалі.

Мета роботи – вивчити рівень гастрину у сироватці крові хворих на ГЕРХ, залежність між його концентрацією, характером рефлюксату і тривалістю прийому інгібіторів протонної помпи.

Матеріали та методи

Обстежено 47 хворих на ерозивну форму ГЕРХ віком від 19 до 60 років (середній вік – (47 ± 6) років), які перебували на стаціонарному лікуванні в клініці Івано-Франківського медичного університету та гастроентерологічному відділенні першої міської лікарні м. Івано-Франківська. Серед пацієнтів переважали чоловіки – 33 (70,2 %).

Діагноз ГЕРХ підтверджували результатами детальної оцінки клінічної картини з використанням анкети ReQuest, адаптованої А. А. Шептуліним [16], ендоскопічного дослідження стравоходу, шлунка і дванадцятипалої кишки за допомогою апарата фірми Olympus GIF-XPE натще на 1–2-гу добу після госпіталізації та добового моніторингу рН у нижньому відділі стравоходу за допомогою ацидогастрографа «ag-1pH-M». Рівень гастрину в сироватці крові визначали натще за допомогою тест-системи GastroPanel Biohit (Фінляндія) імуноферментним методом (ELISA).

За результатами ендоскопії верхніх відділів шлунково-кишкового тракту, даних сонографічного дослідження жовчовивідних шляхів, підшлункової залози, визначення активності панкреатичних ферментів у крові та сечі, детальної оцінки клінічних симптомів у 31,9% обстежених виявлено супутній хронічний холецистит, у 21,2% – хронічний панкреатит, у 27,9% – атрофічні зміни слизової оболонки тіла та антрального відділу шлунка.

Залежно від тривалості прийому ІПП (пантопразол) пацієнтів розподілено на осіб з коротким анамнезом: до року – 14 (29,8%), 1–5 років – 16 (34,0%). Тривалість захворювання більше п'яти років мали 17 (36,2%) хворих з рефлюксо-езофагітом ступеня В та С за Лос-Анджелеською класифікацією. До дослідження також залучено 10 добровольців з відсутністю типових для ГЕРХ скарг і змін з боку слизової оболонки шлунково-кишкового тракту для визначення рівня гастрину в сироватці крові (норма).

Для статистичної обробки отриманих даних використовували пакет програм Microsoft Excel 2010, Statistica 8. Вираховували середню арифметичну величину (М), середню похибку арифметичної (m), t-критерій Стьюдента для залежних і незалежних величин, коефіцієнт достовірності р (відмінність вважали достовірною при $p < 0,05$), відношення шансів (ВШ) розвитку кислих та лужних рефлюксів залежно від рівня

гастрину в крові за допомогою таблиць 2×2 ($a \times b$)/($c \times d$), де a і b число кислих та лужних рефлюксів при низькій, c та d – при високій концентрації гастрину.

Результати та обговорення

Визначення рівня гастрину-17 натще у хворих на ерозивну форму ГЕРХ виявило його різний рівень. У 23 (48,9%) обстежених концентрація цього гормону в сироватці крові була зниженою у 4 рази – ($2,20 \pm 0,39$) пмоль/л ($p < 0,05$) (у здорових осіб – ($8,85 \pm 1,37$) пмоль/л). Підвищення рівня гастрину до ($31,6 \pm 3,23$) пмоль/л ($p < 0,05$) встановлено у 27,7% пацієнтів з ерозивною формою ГЕРХ, нормальні показники гастрину в крові ($(8,48 \pm 1,63)$ пмоль/л) – у 23,4% пацієнтів.

Проаналізувавши взаємозв'язок різних концентрацій гастрину в крові з показниками добового моніторингу рН у нижній частині стравоходу за допомогою методу співвідношення шансів, ми встановили, що у хворих з низьким його рівнем переважали кислі рефлюкси з рН 3,00–3,99 (ВШ = 8,69; $p = 0,04$) і 2,00–2,99 (ВШ = 7,43; $p = 0,02$) і дещо рідше з рН 1,00–1,99 (ВШ = 3,00; $p = 0,03$) (рис. 1). За результатами добової рН-метрії найчастіше (у $23,4 \pm 2,4$) випадку/добу) в нижній третині стравоходу реєстрували рН 2,00–2,99, рідше (у $15,4 \pm 1,6$) випадку/добу) – рН 3,00–3,99. У хворих на ерозивну форму ГЕРХ у $(8,9 \pm 1,9)$ випадку/добу

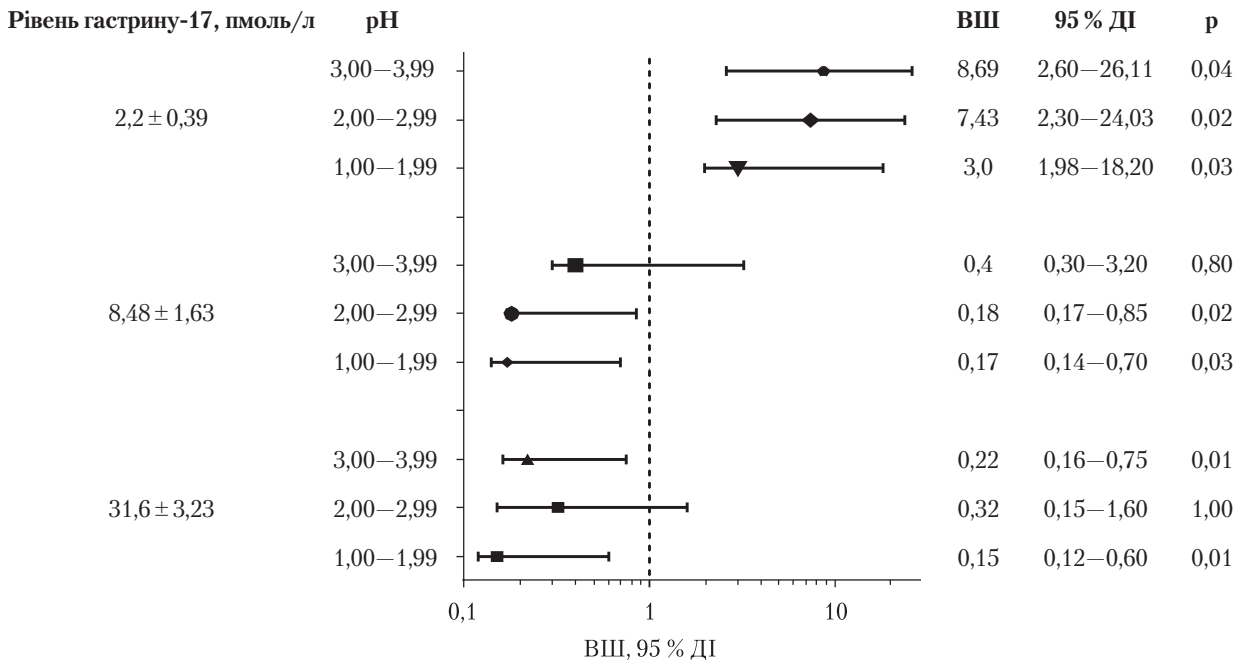

Рис. 1. Взаємозв'язок концентрації гастрину та показників добового моніторингу рН нижньої третини стравоходу (за допомогою методу співвідношення шансів)

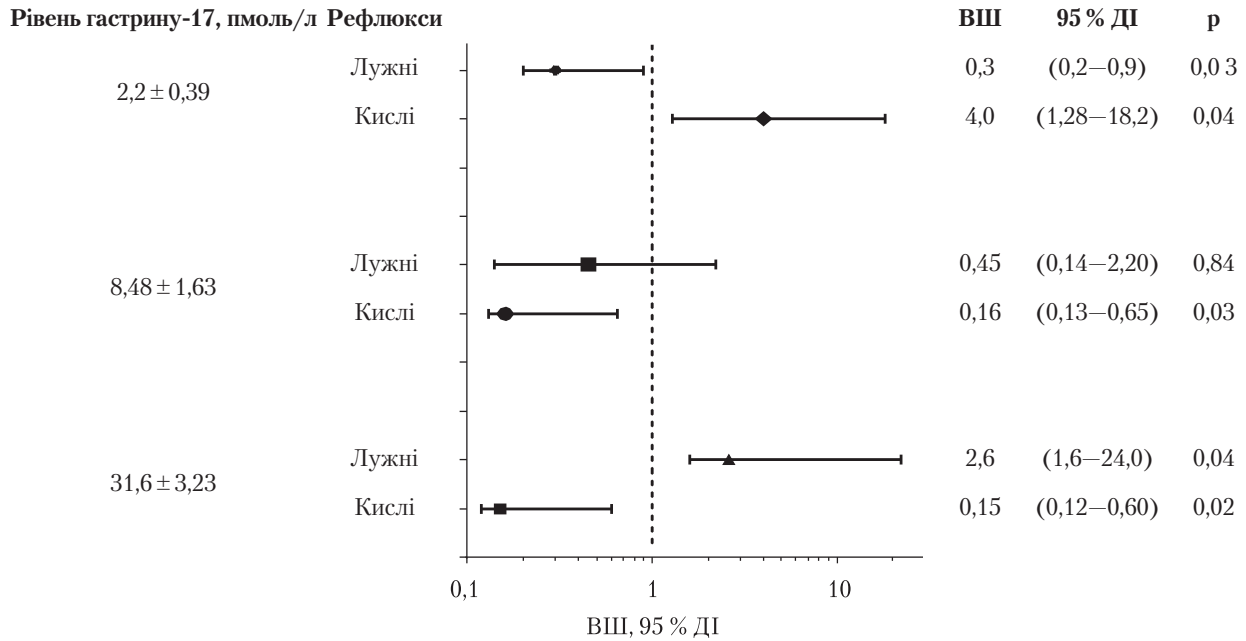

Рис. 2. Співвідношення рівня гастрину та лужних і кислих рефлюксів

виявляли рефлюкси з надто кислим вмістом (рН 1,00–1,99). Лужних рефлюксів у хворих на ГЕРХ з низьким рівнем гастрину в сироватці крові не зареєстровано.

У пацієнтів з підвищеним рівнем гастрину за результатами добового моніторингу рН частіше реєстрували лужні рефлюкси з рН 7,0–7,99 (ВШ = 2,6; $p = 0,04$) (рис. 2), сумарна кількість яких становила ($15,5 \pm 2,1$) епізоду/добу ($p < 0,05$), тоді як при нормальному вмісті цього гормону в крові — лише у ($2,3 \pm 0,4$) випадку/добу. У хворих на ГЕРХ з високим рівнем гастрину крові у ($6,2 \pm 1,1$) випадку/добу у нижній третині стравоходу діагностували рН 8,0–8,5 за відсутності епізодів такого залужнення у пацієнтів з нормальним та зниженим рівнем гастрину. Цей факт можна пояснити стимуляційним впливом гастрину на перистальтику шлунково-кишкового тракту [2]. Гастрин, індукуючи виділення секретину і панкреозиміну — холецистокініну, спричиняє посилену секрецію жовчі та панкреатичного секрету, які закидаються у шлунок та стравохід [21]. Холецистокінін також стимулює виділення шлункового секрету, пригнічує його евакуацію, розслаблює сфінктер Одді [22, 23].

Проаналізувавши залежність між рівнем гастрину в крові, тривалістю ГЕРХ і тривалістю прийому ІПП, ми встановили, що у пацієнтів з давністю захворювання 1 рік та 1–5 років концентрація гормону в сироватці крові не відрізнялася —

відповідно ($5,41 \pm 1,12$) і ($7,33 \pm 1,40$) пмоль/л ($p > 0,05$). У 76,4% хворих на ГЕРХ з давністю захворювання понад 5 років, які постійно (до 10 років) отримували ІПП, концентрація гастрину становила ($20,55 \pm 3,10$) пмоль/л, перевищуючи показники перших двох груп відповідно у 3,8 та 2,8 разу (обидва $p < 0,05$). При тривалому прийомі ІПП розвивається гіперплазія гастринпродуруючих клітин [25], чим, імовірно, можна пояснити підвищення рівня гастрину в крові при ГЕРХ тривалістю понад 5 років. Окрім того, збільшення виділення гастрину може стимулювати *Helicobacter pylori*, порушуючи інгібіторний механізм його секреції при підвищеній кислотності шлункового вмісту [20, 23]. На думку J. C. Wu et al [34], продукція *Helicobacter pylori* великої кількості аміаку призводить до постійного залужнення антрального відділу шлунка та гіперпродукції гастрину.

Висновки

Різний рівень гастрину в сироватці крові може бути однією з причин переважання кислих та лужних рефлюксів при ерозивній формі ГЕРХ, що необхідно враховувати при проведенні комплексної терапії, особливо у хворих зі значною тривалістю хвороби.

Перспективи подальших досліджень: вивчення впливу різних схем терапії ГЕРХ залежно від виду рефлюксу та рівня гастрину в крові.

Список літератури

1. Бабак М.О. Оцінка за гістологічними критеріями стану слизової оболонки стравоходу у хворих на гастроєзофагеальну рефлюксну хворобу // Сучасна гастроентерол. — 2010. — № 3. — С. 35—41.
2. Бабак О.Я. Гастроєзофагеальна рефлюксная болезнь. Стратегия поддерживающей терапии // Сучасна гастроентерол. — 2008. — № 4 (42). — С. 8—10.
3. Бездетко Н.В. Фармакоэкономические аспекты применения ингибиторов протонной помпы в терапии гастроэзофагеальной рефлюксной болезни // Ліки України. — 2011. — № 7. — С. 71—75.
4. Бордин Д.С., Колбасников С.В. Гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь: от патогенеза к лечению // Лечащий врач. — 2012. — № 7. — С. 34—37.
5. Вахрушев Я.М., Шаверская Э.Ш. Клинико-патогенетическая оценка сочетанного течения хронической обструктивной болезни легких и гастроэзофагеальной рефлюксной болезни // Пульмонология. — 2012. — № 4. — С. 85—88.
6. Ефендиева М.Т., Разумов А.Н., Поройкова М.В. Влияние восстановительного лечения на нейрогуморальную регуляцию нижнего пищеводного сфинктера больных гастроэзофагеальной рефлюксной болезнью // Вопросы курортологии, физиотерапии и лечебной физкультуры. — 2002. — № 4. — С. 30—32.
7. Калинин А.В., Логинов А.Ф., Хазанов А.И. Гастроэнтерология и гепатология: диагностика и лечение: рук-во для врачей. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: МЕДпресс-информ, 2011. — 864 с.
8. Лазебник Л.Б., Машарова А.А., Бардин Д.С. и др. Результаты многоцентрового исследования «Эпидемиология гастроэзофагеальной рефлюксной болезни в России» (МЭПРЭ) // Тер. архив. — 2011. — № 1. — С. 45—50.
9. Минушкин О.Н. Сложные вопросы терапии ингибиторами протонной помпы // Лечащий врач. — 2007. — № 6. — С. 6—8.
10. Опарин А.А., Опарин А.Г., Шаповалова О.Э. и др. Роль и место нейрпептидов в комплексной коррекции секреторно-двигательных расстройств при гастроэзофагеальной рефлюксной болезни у студентов // Сучасна гастроентерол. — 2010. — № 5 (55). — С. 49—51.
11. Сиппонен П., Форсблом Э., Суовонейми О. и др. Иммуноферментный анализ на пепсиноген I, пепсиноген II, гастрин-17 и антитела к *Helicobacter pylori* в неинвазивной диагностике атрофического гастрита // Рос. журн. гастроэнтерол., гепатол., колопроктол. — 2002. — Т. 12, № 3. — С. 46—52.
12. Суходоло И.В. Структурно-функциональная организация клеток диффузной эндокринной системы в дыхательных путях в норме и в патологии // Бюл. Сиб. мед. — 2008. — № 1. — С. 71—75.
13. Степанов Ю.М., Арби Мохамед, Будзак Н.Я. и др. Содержание сывороточного гастринина у пациентов рефрактерных к антисекреторной терапии формами ГЭРБ // РЖПТК. — 2010. — Т. 20, № 5, прил. № 36. — С. 18.
14. Успенский Ю.П., Барышников Н.В. Изжога и гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь у беременных: актуальность использования альгинатов // Лечащий врач. — 2012. — № 11. — С. 17—22.
15. Циммерман Я.С. Клиническая гастроэнтерология: избранные разделы. — М.: Эготар-Медиа, 2009. — 416 с.
16. Шептулин А.А. Новая система оценки клинических симптомов гастроэзофагеальной рефлюксной болезни // Рос. журн. гастроэнтерол., гепатол., колопроктол. — 2008. — № 4. — С. 23—27.
17. Agréus L., Storskrubb T., Aro P. et al. Clinical use of proton pump inhibitors but not H₂-blockers or antacid/alginates raises the serum levels of amidated gastrin-17, pepsinogen I and pepsinogen II in a random adult population // Scand. J. Gastroenterol. — 2009. — Vol. 44, N 5. — P. 64—70.
18. Attwood S.E., Zaninotto G. Surgical management of refractory gastro-oesophageal reflux // Br. J. Surg. — 2010. — Vol. 97 (2). — P. 139—140.
19. Brunner G., Athmann C., Schneider A. Long-term, open-label trial: safety and efficacy of continuous maintenance treatment with pantoprazole for up to 15 years in severe acid-peptic disease // Aliment. Pharmacol. Ther. — 2012. — Vol. 36 (1). — P. 37—47.
20. Chourasia Dipi, Misra Asha, Tripathi Shweta. Patients with *Helicobacter pylori* infection have less severe gastroesophageal reflux disease: a study using endoscopy, 24-hour gastric and esophageal pH metry // Indian J. Gastroenterol. — 2011. — Vol. 30 (1). — P. 12—22.
21. Dixon M., Neville P., Mapstone N. Bile reflux gastritis and Barrett's esophagus: Further evidence of a role for duodenogastroesophageal reflux // Gut. — 2001. — Vol. 49. — P. 359—363.
22. Dockray G.J. Clinical endocrinology and metabolism. Gastrin // Best Pract. Res. Clin. Endocrinol. Metab. — 2004. — Vol. 18, N 4. — P. 555—568.
23. Katelaris P.H., Seow F., Lin B.P. et al. Effect of age, *Helicobacter pylori* infection, and gastritis with atrophy on serum gastrin and gastric acid secretion in healthy men // Gut. — 1993. — Vol. 34. — P. 1032—1037.
24. Kahrilas P.J., Shi G., Manka M. et al. Increased frequency of transient lower esophageal sphincter relaxation induced by gastric distention in reflux patients with hiatal hernia // Gastroenterology. — 2000. — Vol. 118. — P. 688—695.
25. Lamberts R.A., Brunnen G.B., Solcia E.C. Effect of very long (up to 10 years) proton pump blockade on human gastric mucosa // Digestion. — 2001. — Vol. 64. — P. 205—213.
26. Lin S., Ke M., Xu J. et al. Impaired esophageal emptying in reflux disease // Am. J. Gastroenterol. — 1994. — Vol. 89. — P. 1003—1006.
27. Monkemüller K., Neumann H., Nocon M. et al. Serum gastrin and pepsinogens do not correlate with the different grades of severity of gastro-oesophageal reflux disease: a matched case-control study // Aliment. Pharmacol. Ther. — 2008. — Vol. 28. — P. 491—496.
28. Poulsen A.H., Christensen S., McLaughlin J.K. et al. Proton pump inhibitors and risk of gastric cancer: a population-based cohort study // Br. J. Cancer. — 2009. — Vol. 100. — P. 1503—1507.
29. Sipponen P., Ranta P., Kaariainen I. et al. Serum levels of amidated gastrin-17 and pepsinogen I in atrophic gastritis: an observational case-control study // Scand. J. Gastroenterol. — 2002. — Vol. 37. — P. 785—791.
30. Sipponen P., Vauhkonen M., Helske T. et al. Low circulating levels of gastrin-17 in patients with Barrett's esophagus // World J. Gastroenterol. — 2005. — Vol. 11. — P. 5988—5992.
31. Suzuki H., Masaoha T., Hosoda H. et al. Plasma ghrelin concentration correlates with the levels of serum pepsinogen T and pepsinogen I II ratio — a possible novel and noninvasive marker for gastric atrophy // Hepatogastroenterology. — 2004. — Vol. 51. — P. 1249—1254.
32. Tack J. Review article: role of pepsin and bile in gastro-oesophageal reflux disease // Aliment. Pharmacol. Ther. — 2005. — Vol. 21 (suppl. 1). — P. 48—54.
33. Väänänen H., Vauhkonen M., Helske T. et al. Non-endoscopic diagnosis of atrophic gastritis with a blood test. Correlation between gastric histology and serum levels of gastrin-17 and pepsinogen I: a multicentre study // Eur. J. Gastroenterol. Hepatol. — 2003. — Vol. 15. — P. 885—891.
34. Vakil N., Zanten van S., Kahrilas P. Global Consensus Group. The Montreal definition and classification of gastroesophageal reflux disease: a global evidence-based consensus // Am. J. Gastroenterol. — 2006. — Vol. 101. — P. 1900—1920.
35. Wu J.C., Sung J.J., Ng E.K. et al. Prevalence and distribution of *Helicobacter pylori* in gastroesophageal reflux disease: a study from the East // Am. J. Gastroenterol. — 1999. — Vol. 94. — P. 1790—1794.

В. Г. Мищук, В. Б. Бойчук

Івано-Франківський національний медичинський університет

Уровень гастрина в крови у больных гастроэзофагеальной рефлюксной болезнью и характер эзофагеальных рефлюксов

Цель — изучить уровень гастрина в сыворотке крови у больных гастроэзофагеальной рефлюксной болезнью (ГЭРБ), зависимость между его концентрацией, характером рефлюксата, продолжительностью приема ингибиторов протонной помпы.

Материалы и методы. Обследованы 47 больных с эрозивной формой ГЭРБ, среди них преобладали мужчины — 33 (70,2%). Всем больным проведено эндоскопическое исследование пищевода, желудка и двенадцатиперстной кишки фиброэзофагогастродуоденоскопом, суточное мониторирование pH в нижнем отделе пищевода с помощью ацидогастрографа «аг-1рН-М» и определение уровня гастрина в крови натошак иммуноферментным методом.

Результаты. Установлено снижение концентрации гастрина до $(2,2 \pm 0,39)$ пмоль/л у 48,9% больных, повышение до $(31,6 \pm 3,23)$ пмоль/л — у 27,7% и нормальные показатели — у 23,4%. С помощью метода оценки отношения шансов выявлено преобладание кислых рефлюксов с интервалом pH 2,0—2,99 и 3,0—3,99 — соответственно $(23,4 \pm 2,4)$ и $(15,4 \pm 1,6)$ эпизода/сут при низком содержании гастрина в крови. Щелочные рефлюксы с интервалом pH 7,0—7,99, общее количество которых составило $(15,5 \pm 2,1)$ эпизода/сут, регистрировали при высоком уровне гастрина (ОШ = 2,6; $p = 0,04$). Концентрация гастрина была повышенной у 76,4% больных с длительностью заболевания более 5 лет.

Выводы. Разный уровень гастрина в сыворотке крови может быть одной из причин появления кислых и щелочных рефлюксов при эрозивной форме ГЭРБ.

Ключевые слова: гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь, гастрин, кислые и щелочные гастроэзофагеальные рефлюксы.

V. G. Mishchuk, V. B. Boychuk

Ivano-Frankivsk National Medical University

Blood gastrin levels in patients with gastroesophageal reflux disease and character of esophageal refluxes

Objective — to study the blood gastrin levels in patients with gastroesophageal reflux disease (GERD), the relationship between the concentration and nature of refluxes and duration of intake of proton pump inhibitors.

Materials and methods. The study involved 47 patients with erosive GERD, including 33 men (70.2 %) and 14 (29.8 %) women. All patients were undergone the endoscopic examination of the esophagus, stomach and duodenum with fibro-esophago-gasrtoduodenal endoscopy apparatus, 24-hours pH monitoring in the lower esophagus, using portable digital recorderah-1RN-M, and measurements of fasting blood gastrin levels with EIA test (GastroPanel; Biohit, Plc).

Results. The reduction of gastrin levels up to 2.2 ± 0.39 pmol/l has been established in 48.9% of patients, the increase up to 31.6 ± 3.23 pmol/l in 27.7% of subjects, and normal parameters in 23.4% of patients. Based on the method odds ratio estimation, the predominance has been established for the acid reflux on pH range 2.0—2.99 and 3.0—3.99, respectively, (23.4 ± 2.4) and (15.4 ± 1.6) episodes per day at low blood gastrin levels. Alkaline refluxes with the pH range 7.0—7.99, total number was 15.5 ± 2.1 episodes per day, were recorded at high gastrin levels (OR = 2.6, $p = 0.04$). Gastrin levels were increased in 76.4% of patients with the duration of disease more than 5 years.

Conclusions. Different blood gastrin levels can be one of the causes of acid and alkaline refluxes at erosive form of GERD.

Key words: gastroesophageal reflux disease, gastrin, acid and alkaline gastroesophageal refluxes.

Контактна інформація

Мищук Василь Григорович, д. мед. н., професор кафедри
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Матейки, 22

Стаття надійшла до редакції 19 березня 2014 р.